



Genç Yetişkinlerin Toplumsal Cinsiyet Algılarını Yordamada Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantılarının Rolünün İncelenmesi

Feyza GÜNEŞ^{*a}, Sinem TARHAN^b

Makale Bilgisi

DOI:

Makale Geçmişi:

Geliş :07.12.2021

Düzeltilme :16.12.2022

Kabul :19.12.2022

Keywords:

Toplumsal Cinsiyet,

Çocukluk Çağı Örselenme

Yaşantıları,

Toplumsal Cinsiyet Algıları

Makale Türü:

Araştırma Makalesi

Öz

Bu çalışmanın amacı genç yetişkinlerin toplumsal cinsiyet algılarını yordamada çocukluk çağı örselenme yaşantılarının rolünün incelenmesidir. Ayrıca genç yetişkinlerin toplumsal cinsiyet algılarının cinsiyet, eğitim düzeyi ve anne-baba eğitim düzeyi değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile 18-35 yaş aralığında 423 genç yetişkin oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak Altınova ve Duyan (2013) tarafından geliştirilen “*Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği*” ve Bernstein ve arkadaşları (2004) tarafından geliştirilen “*Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçeği Kısa Formu (ÇÖYÖ-KF)*” kullanılmıştır. Verilerin analizinde genç yetişkinlerin toplumsal cinsiyet algılarının yordanmasında çocukluk çağı örselenme yaşantılarının rolünü açıklamak için basit doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. Ayrıca cinsiyet, anne-baba eğitim düzeyi değişkenlerinin analizinde bağımsız örneklem t testi; eğitim düzeyi değişkeninin analizinde tek yönlü varyans (ANOVA) analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre genç yetişkinlerin çocukluk çağı örselenme yaşantıları toplumsal cinsiyet algılarını anlamlı bir şekilde yordadığı tespit edilmiştir. Genç yetişkinlerin toplumsal cinsiyet algıları cinsiyet, eğitim düzeyi ve anne eğitim düzeyi değişkenlerine göre farklılaşırken baba eğitim düzeyi değişkenine göre farklılaşmadığı belirlenmiştir. Ayrıca genç yetişkinlerin çocukluk çağı örselenme yaşantıları cinsiyet ve baba eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı farklılaşırken anne eğitim düzeyi değişkenine göre farklılaşmadığı belirlenmiştir.

Examining the Role of Childhood Trauma Experiences in Predicting Young Adults' Perceptions of Gender

Article Information

DOI:

Article History:

Received :07.12.2021

Revised :16.12.2022

Accepted :19.12.2022

Abstract

The aim of this study is to examine the experiences of young students in the learning age. At the same time, we aimed to determine whether young students can choose their choices and whether it differs based on the level of education. The sample of the study is 18-35 years old by sampling method. “The Gender Perception Scale” by Altınova and Duyan (2013) and the “Childhood Abuse Experiences Scale Short Form” (ASQ-SF) by Bernstein (2004) were used as data collection tools. It is used in simple accurate regression analysis when the perceptions of young students are small in the analysis of data. In addition,

*İlgili Yazar: yldzfeyza9@gmail.com

^a İlköğretim Matematik Öğretmeni, Mardin/Türkiye, <http://orcid.org/0000-0002-3995-187X>

^b Doçent Dr., Bartın Üniversitesi Bartın/Türkiye, <http://orcid.org/0000-0001-7297-2499>

Keywords:

Gender,
Childhood Abuse
Experiences,
Gender Perceptions.

Article Type:

Research Article

auditions, independent sample test in the analysis of parent education styles; using the single variance (ANOVA) technique in the analysis of training planning. They were informed that they had knowledge about the lives of the young students of the study. While educating the young people's perceptions of education, it differs according to the education level of the mother and the education level of the mother, while it differs when the father educates himself. At the same time, their rejuvenation at a young age does not differ according to their educational dimensions.

Giriş

Kadın ve erkek olmanın biyolojik özellikleri cinsiyet (sex), bireylerin cinsiyetlerinden ötürü toplum tarafından beklentileri toplumsal cinsiyet (gender) şeklinde tanımlanır (Dökmen,2004). Doğduğu andan itibaren insanla birlikte gelişen ya da toplum tarafından öğretilen özellikler için çoğu zaman seçim ve değiştirme şansı yoktur (Haskan-Avcı, 2020). Örneğin doğumdan itibaren bebeklere cinsiyetlerine uygun renklerde kıyafet giydirilmesi. Kadın ve erkeklerden, çevrenin etkisi ile şekillenen rollere sadık kalmaları istenmektedir (Dökmen, 2014). Toplumdaki beklentiler çerçevesinde kadına ve erkeğe yüklenen görevlerin ve sorumlulukların tümü bireyin toplumsal cinsiyet algısını oluşturmaktadır (Korkmaz ve Özbeşler, 2022).

Toplumsallaşma sürecinde aile, sosyal çevre ve toplumdaki düşünce sistemi birtakım önyargıları, kalıp yargıları meydana getirir ve geliştirir (Yogev, 2006). Toplumun kadınlardan ve erkeklerden beklediği davranış ve özelliklere cinsiyet kalıp yargıları denir (Dökmen, 2014). Kalıp yargılar toplumdaki gruplara ilişkin beklentileri ve inançları içerir (Mackie, Hamilton, Susskind ve Rosselli, 1996). Kadın ve erkeklerle ait cinsiyet eşitsizliğinin oluşmasında kalıp yargılar çok önemli rol oynamaktadır. Birçok toplumda kadınlar pasif, bağımlı, duygusal gibi zayıflık belirten kalıp yargılarla erkekler ise bağımsız, kuvvetli, korkusuz, özgüvenli gibi güçlü benliklere sahip kalıp yargılar ile tanımlanır (Sakallı- Uğurlu, 2003). Bu kalıp yargılar erkek ve kadının nasıl davranması gerektiğine karar verir, hareketlerini sınırlar ve bireylerin üzerinde hâkimiyet kurar. (Kahraman-Yüce, Kahraman, Ozansoy, Akıllı, Kekillioğlu & Özcan, 2014). Ayrımcılığına zemin hazırlayan cinsiyet kalıp yargıları, her iki cinsiyetin sosyal ilişkilerini, çalışma yaşantılarını, hangi konulara ilgi duyacaklarını, karşı cins ile ilişkilerini, evliliklerini ve sosyal hayatlarını etkilemektedir (Sakallı-Uğurlu, 2003).

Aile, toplumsal cinsiyete ilişkin rollerin birincil olarak öğrenildiği, pekiştirildiği ve cinsiyete dayalı ayrımcılığın üretildiği toplumsal yapıdır (Hakan-Avcı, 2019). Aile içindeki iletişim, aile yapısı, aile içindeki rol dağılımı ve şiddet gibi aile içi faktörlerin de çocukların kalıp yargıları üzerinde etkili olduğu görülmektedir (Yağan-Güder & Güler-Yıldız, 2016). Biyolojik bir cinsiyetle dünyaya gelen çocuk önce aile içerisinde sonra toplum içinde cinsiyetlerine uygun davranışlar sergilemesi gerektiğini öğrenmektedir. Ailelerin bebeklerinin cinsiyetine uygun olarak düşündükleri renk ve oyuncak seçimi bu duruma örnek teşkil edebilmektedir. Çocuk yaşta edinilen bu kalıp yargılar zamanla içselleştirilip sorgusuz kabul edilebilmektedir (Hakan-Avcı, 2019). Murray (2004), çalışmasında geleneksel ve eşitlikçi aile yapılarına sahip çocukların toplumsal cinsiyete özgü algılarını incelemiştir. Geleneksel aile yapısına sahip gelen çocukların, eşitlikçi aile yapısına sahip çocuklara oranla daha fazla cinsiyet kalıp yargılarına sahip olduğunu belirtmiştir. Bireylere çocukluk dönemlerinden itibaren aile tarafından cinsiyetine uygun davranışlar sergilemesi şeklinde yönlendirmeler yapılabilmektedir. Buradan hareketle cinsiyet kalıp yargılarının oluşmasında aile ortamının önemli olduğu ileri sürülmektedir.

Bir insanın yetiştiği ortam, ailesiyle ilişkisi, yetiştirilme tarzı karakterinin oluşumunda ve ruh sağlığında önemli bir etkidir. Ailenin çocuk yetiştirme biçimleri, çocuğun bedensel, cinsel, zihinsel ve psiko-sosyal gelişimini önemli derecede etkilemektedir (Senemoğlu, 2002). Toplumsal, dengeli ve duygusal etkileşimin güçlü derecede olduğu bir aile ortamında güven ve sevgi içinde yetişen çocuk, gelişimini sağlıklı bir şekilde sürdürebilmektedir (Yavuzer, 2003). Bunun yanı sıra ailenin aşırı koruyucu bir tutumda olmasının, çocuğun gelişimi üzerinde olumsuz etki yarattığı bilinmektedir (Yeşilyaprak, 1993). Geçmişten günümüze kadar çocuk yetiştirme tutumlarında birçok yöntem ve disiplin kullanılmıştır. Çocuk yetiştirme sürecinde çok katı kurallarla çerçevelenmiş yöntemler kullanıldığı gibi aşırı serbest disiplin yöntemleri de uygulanmıştır. Çocuk yetiştirme tutumları değişiklik gösterse de kimi zaman çocukların duygusal, fiziksel ve cinsel yönden örselenmelere maruz kaldığı gözlenmiştir (Bilir, Arı, Dönmez, Atik & San, 1991).

Toplumların geleceklere olarak kabul gören çocukların şiddete maruz kalmaları, küçük düşürülmeleri, cinsel obje olarak kullanılmaları, terk edilmeleri her dinde, her coğrafyada görülmüş evrensel nitelikte bir durumdur (Kozcu, 1988). Çocukluk çağı örselenmesi, çocuğun bakımından sorumlu kişinin hareketleri sonucu; çocuğun bedensel, zihinsel, duygusal veya cinsel gelişimine zarar verilmesi şeklinde açıklanmaktadır (Polat, 2008). “Çocuk istismarı ve ihmali”, “çocuğa yönelik kötü muamele”, “çocukluk dönemi örselenme yaşantıları” kavramları alan yazında kimi zaman birbirleri yerine kullanılır. Kavramların isimleri farklılık gösterse de ifade edilen temel nokta şu şekildedir: çocuğun ruhsal ve bedensel sağlığında gelişim dönemi gereksinimlerinin karşılanmaması ve/ya çocuğun ruhsal, bedensel sağlığına engel olacak davranışlarda sergilenmesidir (Kaya, 2014). Çocuğun bakımını üstlenen bir erişkin tarafından, uygunsuz ve hasar verici nitelikte, çocuğun gelişimini kısıtlayan ve engelleyen eylemlerin ve eylemsizliklerin bütünü çocuk istismarı ve ihmali olarak adlandırılmaktadır (Taner & Gökler, 2004). Dünya Sağlık Örgütü çocuk istismarını fiziksel, duygusal ve cinsel olarak üçe ayırırken; çocuk ihmali sağlık, eğitim, duygusal gelişim, beslenme ve barınma alanlarını içine alan bir bütün olarak ele almaktadır (World Health Organization, 2006).

Çocukluk çağı örselenmeleri çoğunlukla çocuğun içine doğduğu aile içinde yaşanmaktadır (Güleç, Topaloğlu, Ünsal & Altıntaş, 2012). Aile toplumun temelidir ve bireylerin toplum içindeki iletişimini inşa eden kurumdur. Bireyler arasındaki ilişkilerin sağlıklı bir şekilde kurulabilmesi için ilk olarak bireylerin aile ortamındaki ilişkileri sağlıklı olmalıdır (Bakanlık, 1995). Ruhun ve bedenin sağlıklı kişiliklerin gelişiminde çocukluk dönemi önemlidir ve bu dönemde rol alan ailenin etkisi de oldukça fazladır (Karayığit, 2018). Aile içindeki olumsuz yaşantılar çocuklarda hayat boyu devam edecek yıkıcı etkilere sahiptir (Kul-Uçtu & Karahan, 2016). Aile içerisindeki örseleyici yaşantılar yalnızca maruz kalan kişiyi değil, tanık olan kişilerin de psikolojik durumlarını olumsuz etkilemektedir. Aile içindeki örseleyici yaşantıları gözlemleyen veyahut da doğrudan maruz kalan çocuklarda, fiziksel, ruhsal, zihinsel ve toplumsal gelişimlerini etkileyecek sorunlar baş göstermektedir (Lök, Başoğlu & Öncel, 2016). Bu yaşantılara maruz kalan çocuklarda kişilik bozuklukları, öğrenme güçlükleri, saldırganca davranışlar, benlik algısında düşüklük, bağlanma problemleri, güvensizlik, kaygı, depresyon, iletişim sorunları ve hiperaktivite gibi davranışlar gözlenmektedir (Cohn, 1983). Çocukluk döneminde örselenen bireylerin, hayatlarının ilerleyen senelerinde stres yapıcı faktörlere daha yoğun bir şekilde duygusal ve psikolojik tepkiler verdiği belirtilmiştir (Glasser, Van Os, Portegijs & Myin-Germeys, 2006). Ayrıca dikkat dağınıklığı, öfke kontrolünde bozukluk, travma sonrası stres bozukluğu ve bağlanma problemleri gibi psikolojik sorunların da çocuklukta örselenme yaşantıları ile alakalı olduğu tespit edilen bulgular arasındadır (Springer, Sheridan, Kuo, & Carnes, 2007). Benzer bir şekilde çocuklukta örselenme davranışına maruz kalanların yetişkinlikte saplantılı bağlanma stilleri gerçekleştirdiği belirtilmektedir (Deniz, 2006). Türkiye’de yapılan başka bir çalışmada çocukluk çağı örselenme yaşantılarının yetişkinlik dönemlerine depresyon, olumsuz benlik ve umutsuzluk üzerinde etkilerinin olduğu tespit edilmiştir (Bostancı, Akbayrak, Bakoğlu & Çoban, 2006). Çocukluk çağı örselenme yaşantılarının birey üzerinde kısa veya uzun vadede birçok olumsuz etkisi olduğu görülmektedir.

Örseleyici yaşantılara tanık olan veya maruz kalan çocukların, yaşamlarının ileri dönemlerinde örseleyici davranışlarda bulunma ihtimalinin fazla olduğu görülmektedir. Diğer bir ifade ile mevcut durumda örseleyici yaşantı geçiren çocuklar yetişkinlik dönemlerinde aile üyelerine bu davranışları uygulayabilmektedir (Keser, Odabaş & Elibüyük, 2010; Ayan, 2007; Kul-Uçtu & Karahan, 2019). Yetişkin bireylerin aile içinde eşine veya çocuklarına örseleyici davranışta bulunma durumu, bireyin toplumsal kalıp yargıların etkisiyle edinmiş olduğu kadın erkek rolleri ve algılarıyla ilişkili olabilir (Kul-Uçtu & Karahan, 2016). Bu bağlamda araştırmada genç yetişkinlerin toplumsal cinsiyet algılarını yordamada çocukluk çağı örselenme yaşantılarının rolünün incelenmesi amaçlanmaktadır.

“Genç yetişkinlerin çocukluk çağı örselenme yaşantıları, toplumsal cinsiyet algılarını yordamakta mıdır?” sorusu bu çalışmanın problem durumunu oluşturmaktadır. Araştırma bulgularına göre aşağıdaki araştırma sorularına yanıt verilmeye çalışılacaktır:

Alt problemler:

1. Genç yetişkinlerin toplumsal cinsiyet algıları cinsiyetlerine göre farklılaşmakta mıdır?
2. Genç yetişkinlerin toplumsal cinsiyet algıları eğitim düzeylerine göre farklılaşmakta mıdır?

3. Genç yetişkinlerin toplumsal cinsiyet algıları anne eğitim düzeylerine göre farklılaşmakta mıdır?
4. Genç yetişkinlerin toplumsal cinsiyet algıları baba eğitim düzeylerine göre farklılaşmakta mıdır?
5. Genç yetişkinlerin çocukluk çağı örselenme yaşantıları cinsiyetlerine göre farklılaşmakta mıdır?
6. Genç yetişkinlerin çocukluk çağı örselenme yaşantıları anne eğitim düzeylerine göre farklılaşmakta mıdır?
7. Genç yetişkinlerin çocukluk çağı örselenme yaşantıları baba eğitim düzeylerine göre farklılaşmakta mıdır?
8. Genç yetişkinlerin çocukluk çağı örselenme yaşantıları, toplumsal cinsiyet algılarını yordamakta mıdır?

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplama araçları, veri toplama süreci ve araştırmanın analiziyle ilgili bilgilere yer verilmiştir.

Araştırma Modeli

Bu araştırmada genç yetişkinlerin toplumsal cinsiyet algılarını yordamada çocukluk çağı örselenme yaşantılarının rolü ve toplumsal cinsiyet algılarının cinsiyet, eğitim düzeyi, anne-baba eğitim düzeyine göre farklılaşp farklılaşmadığı incelenmiştir. Araştırma genel tarama modeline örnektir. Tarama araştırmaları bir durumu olduğu şekliyle betimlemeyi hedefleyen araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar, 2008).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 18-35 yaş aralığındaki genç yetişkinler oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme ulaşılabilir örneklem yönteminden faydalanılarak oluşturulmuştur. En az zaman ve maliyet alan yöntem olarak bilinen ulaşılabilir örneklem yöntemi; araştırmaya katılmaya istekli ve uygun kişilerin kolay ulaşılabilenlerinin seçilmesiyle oluşur (Özmen, 2000). Araştırmaya 277'si (%65,4) kadın 146'sı (%34,6) erkek olmak üzere toplam 423 genç yetişkin katılmıştır. Katılımcıların yaş ortalaması 26,7'dir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada kişisel bilgi formu, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçeği Kısa Formu (ÇÖYÖ-KF) ve Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği olmak üzere üç adet veri toplama aracı kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacının oluşturduğu bu formda katılımcıların cinsiyeti, eğitim düzeyi, anne ve baba eğitim düzeyi ile ilgili sorular yer almaktadır.

Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği: Altınova ve Duyan (2013) tarafından yetişkinlerin toplumsal cinsiyet algılarını ölçmek amacıyla geliştirilen bu ölçek, 25 maddeden oluşmaktadır. Maddelerin 10 tanesi olumlu, 15 tanesi olumsuz maddedir. Beşli likert tipinde olan ölçekte araştırmaya katılan bireylerden maddelere yönelik “tamamen katılmıyorum” (1), “katılmıyorum” (2), “kararsızım” (3), “katılıyorum” (4) ve “tamamen katılıyorum” (5), olmak üzere beş derecede görüş bildirmeleri istenmektedir. Ölçekte 2., 4., 6., 9., 10., 12., 15., 16., 17.,18., 19., 20., 21., 24. ve 25. maddeler olumsuz olup tersten puanlanmaktadır. Ölçekten en düşük 25, en yüksek 125 puan alınabilmektedir. Alınan yüksek puan toplumsal cinsiyet algısının olumlu yani eşitlikçi düzeyde olduğunu ifade etmektedir. Ölçeğin Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0,87 olarak hesaplanmıştır (Altınova ve Duyan, 2013). Yapılan bu araştırmada ise ölçeğin Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0.90 olarak hesaplanmıştır.

Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçeği Kısa Formu (ÇÖYÖ-KF): Çocukluk dönemindeki örselenme yaşantı biçimlerinin öğrenilmesi amacıyla Bernstein ve arkadaşları (2004) tarafından geliştirilmiştir. ÇÖYÖ-KF'nin gerek orijinal gerekse Kaya (2014) tarafından Türkçeye uyarlanan formu 28 maddedir. ÇÖYÖ-KF beşli likert tipinde bir ölçme aracıdır ve cevap seçenekleri sırasıyla; “kesinlikle katılmıyorum” (1), “katılmıyorum” (2), “biraz katılıyorum” (3), “katılıyorum” (4) ve “kesinlikle katılıyorum” (5) şeklindedir. Ölçekte bulunan 2., 5., 7., 13., 26. ve 28. maddeler ters puanlanmaktadır. Ölçekten en düşük 25, en yüksek 125 puan alınabilmektedir. 10., 16., ve 22. sorular kontrol sorularıdır ve puanlamaya etkileri yoktur. Kontrol amaçlı soruların ölçekte yer alması ile ölçekteki geçerliliği sinamak

amaçlanmıştır (Kaya, 2014). Ölçekten alınan yüksek puan, çocukluk dönemindeki örselenme yaşantılarının yoğun olduğu anlamına gelmektedir. Kaya (2014) tarafından Türkçeye uyarlanan ÇÖYÖ-KF'nin cronbach alfa iç tutarlılık katsayısının 0.77 olarak hesaplanmıştır. Yapılan bu araştırmada ise ölçeğin Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0.70 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırma için Bartın Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulundan gerekli izin (Sayı No: E-23688910-050.01.04-2100039715) alınmıştır. Google Forms üzerinden ölçme araçlarının maddeleri sisteme yüklenerek bu link araştırma grubu olan 18-35 yaş aralığındaki genç yetişkinlerle paylaşılmıştır. Google forms üzerinden hazırlanan formun açıklama kısmında; araştırma ve araştırmacı bilgisi, gönüllülük ve gizlilik ile ilgili bilgiler verilmiştir. Araştırmaya katılan bireyler araştırmaya gönüllü olarak katıldıklarını beyan ederek ilgili butonu aktifleştirmeleri halinde ölçme araçlarını görebilmişlerdir.

Verilerin Analizi

Kişisel bilgi formu, Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantıları Kısa Formu (ÇÖYÖ-KF) ve Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğinden elde edilen verilerin analiz aşamasında SPSS 25 paket programı kullanılmıştır. Cinsiyet, anne-baba eğitim düzeyi değişkenlerinin analizinde bağımsız örneklem t testi; eğitim düzeyi değişkeninin analizinde tek yönlü varyans (ANOVA) analizi tekniği kullanılmıştır. Green ve Salking (2005,akt. Can, 2019) bu iki test (T testi ve ANOVA) ile ilgili çok aşırı sapmalar dışında normal dağılım göstermeyen gruplarda bile doğru sonuçlar verdiğini ve çok güçlü testler olduğunu öne sürmüştür.

Araştırmaya 423 genç yetişkin katılmıştır. Genç yetişkinlerin toplumsal cinsiyet algılarının yordanmasında çocukluk çağı örselenme yaşantılarının rolünü açıklamak için basit doğrusal regresyon analizi uygulanmıştır. Basit doğrusal regresyon analizinin doğru sonuçlar verebilmesi için bazı varsayımların karşılanması gereklidir. Basit doğrusal regresyon varsayımları şu şekildedir (Can, 2019): (i) değişkenler normal dağılım sergilemeli, (ii) yordanan değişken ile yordayıcı değişkenlerin her biri arasındaki ilişkinin doğrusal olması gerekmektedir.

Verilerin normal dağılım sergileyip sergilemediğini incelemek amacıyla çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılmıştır. Çarpıklık ve basıklık değerlerinin -2 ile +2 arasında olması verilerin istatistiksel olarak normal dağılım sergilediğini kabul etmektedir (Field, 2000). Basit doğrusal regresyon analizi için yordayıcı değişkenin yordanan değişkenle arasındaki ilişkinin doğrusallığı toplu saçılma diyagramı ile kontrol edilmiş olup doğrusal bir ilişkiyi tanımladığı görülmüştür. Verilerin çarpıklık ve basıklık değerleri aşağıda verilmiştir.

Tablo 1: Çarpıklık Basıklık Değerleri

	n	Çarpıklık	Basıklık
ÇÖYÖ	423	1,265	1, 143
TCA	423	-1,306	1, 291

Bulgular

Genç Yetişkinlerin Cinsiyetlerine Göre Toplumsal Cinsiyet Algıları

Genç yetişkinlerin cinsiyetlerine göre toplumsal cinsiyet algıları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığı t testi ile analiz edilmiş olup, puanlar Tablo 2’de verilmektedir.

Tablo 2. *Genç Yetişkinlerin Toplumsal Cinsiyet Algılarının Cinsiyete Göre Dağılımı ve T Testi Sonuçları*

	N	X	Ss	SD	t	p
Kadın	277	113.25	11.14	409	.000	.000
Erkek	146	-102.13	15.44			

Tablo 2 incelendiğinde kadın ve erkek gruplarının toplumsal cinsiyet algıları arasında fark olup olmadığını sınavan ilişkisiz örneklem için t testi sonucunda, gruplar arasında anlamlı fark olduğu belirlenmiştir ($p < 0.05$). Cinsiyet değişkeni genç yetişkinlerin toplumsal cinsiyet algılarında farklılığa yol açmaktadır. Farklılık kadın yetişkinlerin lehinedir diğer bir ifade ile kadınların toplumsal cinsiyet algılarının erkeklere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Genç Yetişkinlerin Eğitim Düzeylerine Göre Toplumsal Cinsiyet Algıları

Genç yetişkinlerin eğitim düzeylerine göre toplumsal cinsiyet algıları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir. Puanlar Tablo 3’te verilmektedir.

Tablo 3. *Genç Yetişkinlerin Toplumsal Cinsiyet Algılarının Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı ve Anova Sonuçları*

	N	X	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Lise	41	102.82	16.70	Gruplar Arası	1999.18	2	999.59	5.333	.005
Lisans	335	109.36	13.14						
Lisansüstü	47	110.22	14.39	Gruplar İçi	78125.41	420	187.44		
TOPLAM	423		13.79						

Tablo 3 incelendiğinde genç yetişkinlerin toplumsal cinsiyet algılarının eğitim düzeyine göre anlamlı farklılaştığı belirlenmiştir ($F = 5.333$; $p < 0.05$). Farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla yapılan Tukey HSD testi tercih edilmiştir. Anlamlı farklılık lise ile üniversite eğitim düzeyindeki gruplar arasındadır. Üniversite mezunu genç yetişkinlerin toplumsal cinsiyet algılarının lise mezunu genç yetişkinlerin toplumsal cinsiyet algılarına göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Genç Yetişkinlerin Anne Eğitim Düzeylerine Göre Toplumsal Cinsiyet Algıları

Genç yetişkinlerin anne eğitim düzeylerine göre toplumsal cinsiyet algıları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığı t testi ile analiz edilmiş olup, puanlar Tablo 4’te verilmektedir.

Tablo 4. *Genç Yetişkinlerin Toplumsal Cinsiyet Algılarının Anne Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımı ve t Testi Sonuçları*

Anne Eğitim Düzeyi	N	X	Ss	SD	t	p
İlköğretim Düzeyi	318	108.59	14.12	421	.140	.025
Ortaöğretim Düzeyi ve Üstü	105	111.90	12.64			

Tablo 4 incelendiğinde toplumsal cinsiyet algılarının anne eğitim düzeylerine göre anlamlı farklılaştığı belirlenmiştir ($p < 0.05$). Anne eğitim düzeyi değişkeni genç yetişkinlerin toplumsal cinsiyet algılarında farklılığa yol açmaktadır. Farklılık anneleri ortaöğretim düzeyi ve üst eğitim durumunda bulunan yetişkinler lehinedir. Diğer bir ifade ile anneleri ortaöğretim ve üstü eğitim durumunda bulunan yetişkinlerin toplumsal cinsiyet algıları, anne eğitim düzeyi ilköğretim düzeyinde bulunanlara göre daha yüksek bulunmuştur.

Genç Yetişkinlerin Baba Eğitim Düzeylerine Göre Toplumsal Cinsiyet Algıları

Genç yetişkinlerin baba eğitim düzeylerine göre toplumsal cinsiyet algıları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığı t testi ile analiz edilmiş olup, puanlar Tablo 5'te verilmektedir.

Tablo 5. *Genç Yetişkinlerin Toplumsal Cinsiyet Algılarının Baba Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımı Ve T Testi Sonuçları*

Baba Eğitim Düzeyi	N	X	Ss	SD	t	p
İlköğretim Düzeyi	236	108.44	14.27	421	.255	.129
Ortaöğretim Düzeyi ve Üstü	187	110.50	13.23			

Tablo 5 incelendiğinde toplumsal cinsiyet algılarının baba eğitim düzeylerine göre anlamlı farklılaşmadığı belirlenmiştir ($p > 0.05$). Baba eğitim düzeyi değişkeni genç yetişkinlerin toplumsal cinsiyet algılarında farklılığa yol açmamaktadır.

Genç Yetişkinlerin Cinsiyetlerine Göre Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantıları

Genç yetişkinlerin cinsiyetlerine göre çocukluk çağı örselenme yaşantıları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığı t testi ile analiz edilmiş olup, puanlar Tablo 6'da verilmektedir.

Tablo 6. *Genç Yetişkinlerin Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantılarının Cinsiyete Göre Dağılımı ve T Testi Sonuçları*

	N	X	Ss	SD	t	p
Kadın	277	37.50	08.96	409	.000	.020
Erkek	146	39.74	09.62			

Tablo 6 incelendiğinde çocukluk çağı örselenme yaşantılarının cinsiyetlerine göre anlamlı farklılaştığı belirlenmiştir ($p < 0.05$). Farklılık erkeklerin lehinedir diğer bir ifade ile erkeklerin çocukluk çağı örselenme yaşantıları kadınlara oranla daha fazladır.

Genç Yetişkinlerin Anne Eğitim Düzeylerine Göre Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantıları

Genç yetişkinlerin anne eğitim düzeyleri göre çocukluk çağı örselenme yaşantıları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığı t testi ile analiz edilmiş olup, puanlar Tablo 7’de verilmektedir.

Tablo 7. *Genç Yetişkinlerin Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantılarının Anne Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımı ve T Testi Sonuçları*

Anne Eğitim Düzeyi	N	X	Ss	SD	t	p
İlköğretim Düzeyi	318	38.52	09.36	421	.140	.361
Ortaöğretim Düzeyi ve Üstü	105	37.53	08.90			

Tablo 7 incelendiğinde çocukluk çağı örselenme yaşantılarının anne eğitim düzeylerine göre anlamlı farklılaşmadığı belirlenmiştir ($p > 0.05$). Anne eğitim düzeyi değişkeni genç yetişkinlerin çocukluk çağı örselenme yaşantılarında farklılığa yol açmamaktadır.

Genç Yetişkinlerin Baba Eğitim Düzeylerine Göre Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantıları

Genç yetişkinlerin baba eğitim düzeyleri göre çocukluk çağı örselenme yaşantıları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığı t testi ile analiz edilmiş olup, puanlar Tablo 8’de verilmektedir.

Tablo 8. *Genç Yetişkinlerin Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantılarının Baba Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımı ve T Testi Sonuçları*

Baba Eğitim Düzeyi	N	X	Ss	SD	t	p
İlköğretim Düzeyi	236	39.31	09.88	418	.255	.004
Ortaöğretim Düzeyi ve Üstü	187	36.96	08.21			

Tablo 8 incelendiğinde çocukluk çağı örselenme yaşantılarının baba eğitim düzeylerine göre anlamlı farklılaştığı belirlenmiştir ($p < 0.05$). Farklılık baba eğitim düzeyi ilköğretim düzeyinde olan yetişkinlerin lehinedir diğer bir ifade ile babaları ilköğretim düzeyinde olan yetişkinlerin çocukluk çağı örselenme yaşantıları diğerlerine oranla daha fazladır.

Genç Yetişkinlerin Toplumsal Cinsiyet Algılarında Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantılarının Etkisi

Araştırmada bağımlı değişken olan genç yetişkinlerin toplumsal cinsiyet algıları ile bağımsız değişken çocukluk çağı örselenme yaşantıları arasındaki ilişkileri gösteren Pearson Momentler Çarpımı korelasyon katsayıları Tablo 9’da sunulmuştur.

Değişkenler	X	Ss	TCA	ÇÖYÖ
TCA	109.41	13.83	-	-.170**
ÇÖYÖ	38.27	09.24	-.170**	-

** $P < .01$

Tablo 9. *Genç Yetişkinlerin Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantıları İle Toplumsal Cinsiyet Algıları Arasındaki İlişkileri Gösteren Pearson Momentler Çarpımı*

Tablo 9 incelendiğinde bağımlı değişken olan toplumsal cinsiyet algısı ile bağımsız değişken çocukluk çağı örselenme yaşantıları arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

Araştırmada genç yetişkinlerin toplumsal cinsiyet algılarını yordamada çocukluk çağı örselenme yaşantılarının ne ölçüde etkili olduğuna yönelik olarak basit doğrusal regresyon analizi yapılmış ve sonuçlar Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10. *Genç Yetişkinlerin Toplumsal Cinsiyet Algılarını Yordamada Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantılarının Etkisine İlişkin Basit Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçlar*

Değişkenler	B	Standart Hata	B	t	P	İkili r	Kısmi r
Sabit	119.120	2.828	-	42.122	.000		
ÇÖYÖ	-.254	.072	-.170	-3.531	.000	-.170	-.170

$R=.170$ $R^2=.029$

$F(1,421)=13.646$ $p=.000$

Tablo 10 incelendiğinde genç yetişkinlerin toplumsal cinsiyet algılarındaki değişimin yaklaşık %3'ü çocukluk çağı örselenme yaşantıları ile açıklanabilmektedir. Modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir. Oluşturulan regresyon modelinin sonucunda genç yetişkinlerin çocukluk çağı örseleyici yaşantıların toplumsal cinsiyet algılarının etkileme (yordama) işleminde başarılı olduğu görülmektedir ($F(1, 421)=13.646$, $p<.05$). Genç yetişkinlerin çocukluk çağı örselenme yaşantıları toplumsal cinsiyet algılarını negatif yönde yordamaktadır. Diğer bir deyişle, genç yetişkinlerin çocukluk çağı örselenme yaşantıları puanları arttıkça, toplumsal cinsiyet algıları puanları düşmektedir.

Regresyon analizi sonuçlarına göre genç yetişkinlerin toplumsal cinsiyet algılarının yordanmasına ilişkin regresyon eşitliği aşağıda verilmiştir.

$$\text{Toplum Cinsiyet Algısı} = (-0.254 \times \text{ÇÖYÖ}) + 119.120$$

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırma genç yetişkinlerin toplumsal cinsiyet algılarını yordamada çocukluk çağı örselenme yaşantılarının rolünü ve genç yetişkinlerin toplumsal cinsiyet algılarının ve çocukluk çağı örselenme yaşantılarının cinsiyet, eğitim düzeyi ve anne-baba eğitim düzeyine göre farklılaşp farklılaşmadığını incelemek amacıyla yapılmıştır.

Yapılan araştırmada genç yetişkinlerin toplumsal cinsiyet algılarının cinsiyete göre anlamlı farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Kadınların erkeklere oranla toplumsal cinsiyet algılarının yüksek olduğu tespit edilmiştir. Literatür incelendiğinde bu bulgunun alan yazın ile tutarlı olduğu görülmektedir (Öngen & Aytaç, 2013; Arıcı, 2011; Seçkin & Tural, 2011; Vefikuluçay vd, 2007; Altuntaş & Altınova, 2015; Özpulat, 2016; Kılıç, 2019; Uçar, Derya, Karaaslan & Tunç, 2017; Kodan-Çetinkaya, 2013; Pınar, Taşkın ve Eroğlu, 2008). Ünal ve diğerleri (2017) üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışmada kadınların erkeklere oranla toplumsal cinsiyet konusunda daha eşitlikçi ve modern bakış açısına sahip oldukları ve nihayetinde toplumsal cinsiyet algılarının daha olumlu yönde olduğunu belirtmiştir. Önal Yüceol (2016) yaptığı araştırmada kadınların erkeklere oranla toplumsal cinsiyet algılarının daha eşitlikçi yönde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yurt dışında yapılan çalışmalara bakıldığında erkeklerin kadınlara oranla toplumsal cinsiyet konusunda daha geleneksel tutumlar sergilediği belirtilmiştir (Kulik, 1999; Twenge, 1997; Wilde & Diekmann, 2005; Burt & Scott, 2002). Kadınlara oranla erkeklerin toplumsal cinsiyet algılarında daha geleneksel bir bakış açısına sahip olmaları eşitsizliğin erkeklerin yararına olması ve toplum tarafından da desteklenmesi ile ilişkilendirilebilir (Vefikuluçay vd., 2007). Ayrıca kadınların erkeklere oranla daha eşitlikçi cinsiyet rollerini benimsemesi, kadınların aile ve çalışma hayatında cinsiyet eşitsizliğinin önüne geçmek ve bu durumu değiştirmeye yönelik güçlü istekleri ile ilişkilendirilebilir (Kulik, 1999).

Yapılan araştırmada genç yetişkinlerin toplumsal cinsiyet algılarının anne eğitim düzeyine göre anlamlı olarak farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bulgulara göre annesi ortaöğretim düzeyi ve üst eğitim durumunda bulunan genç yetişkinlerin toplumsal cinsiyet algıları, annesi ilköğretim düzeyinde bulunanlara göre daha yüksektir. Ulaşılan sonuç anne eğitim düzeyi yükseldikçe genç yetişkinlerin toplumsal cinsiyet algılarının da yükseldiğini göstermektedir. Bu bulgu alan yazındaki araştırma sonuçlarının çoğuyla tutarlı gözükmemektedir (Önal Yüceol, 2016; Arıcı, 2011; Atış, 2010; Çetinkaya, 2013; Akkoç, 2018; Uçar vd., 2017; Pınar, Taşkın & Eroğlu, 2008). Literatürde bu sonuçların yan ısıra anlamlı farklılaşmanın olmadığını gösteren çalışmalar da mevcuttur. Gönenç vd. (2018) ve Yeniçeri Alemdar ve Elgün (2017)'ün üniversite öğrencileriyle yaptıkları çalışmada anne eğitim düzeyi ile toplumsal cinsiyet algısı arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır. Toplumsal cinsiyet algılarının oluşmasında aile önemli faktörlerdendir. Cunningham (2001) çalışmasında annelerin toplumsal cinsiyet algıları ile çocuklarının yetişkinlik döneminde toplumsal cinsiyet algıları arasında bir ilişki olduğunu tespit etmiştir. Bu durum, eğitilmiş bireylerin yeni fikirlere açık bulunması ve toplumun-kültürün etkisi altında kalmaktan uzaklaşması ile açıklanabilir (Kodan, 2013). Annenin eğitim düzeyiyle birlikte toplumsal cinsiyet algısındaki geleneksel yapı yerini eşitlikçi yapıya bırakabilir. Annedeki bu değişim eşler arasında eşitlikçi cinsiyet rolleri sağladığından, bu ortamda yetişen çocuk bu pozitif iklimden etkilenmiş olabilir.

Baba eğitim düzeyi değişkenine göre yapılan analizlerde ise bu değişkenin genç yetişkinlerin toplumsal cinsiyet algılarında farklılığa yol açmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Literatür incelendiğinde benzer sonuca ulaşan çalışmalara rastlanmıştır (Atış, 2010; Kodan-Çetinkaya, 2013; Gönenç vd, 2018; Özden ve Gölbaşı, 2018; Yeniçeri & Elgün, 2017). Örneğin; Özden ve Gölbaşı (2018) sağlık çalışanları ile yaptıkları araştırmada baba eğitim düzeyinin bireylerin toplumsal cinsiyet algıları ile arasında bir ilişkiye rastlanmamıştır. Alan yazın incelemesinde bu araştırmaların bulguları ile örtüşmeyen çalışmalara da rastlanmıştır (Önal Yüceol, 2016; Arıcı, 2011; Akkoç, 2018; Uçar vd., 2017). Pınar ve arkadaşlarının (2008) üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışmada baba eğitim düzeyi düşük olan öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algılarının diğerlerine oranla daha geleneksel yapıda olduğu belirtilmiştir. Dilek (1997) çocukların toplumsal cinsiyet kimliği kazanmasında anne ve babanın rolünü incelemek amacıyla yaptığı çalışmada annelere oranla çoğunlukla babaların, toplumsal cinsiyet kimliği kazanması konusunda çocuklarını yönlendirdikleri sonucuna ulaşmıştır. Anne eğitim düzeyinde olduğu gibi baba eğitim düzeyinde de eğitim seviyesinin artması ailede cinsiyet rolleri açısından daha eşitlikçi bir ortam hazırlayacağından, bu ortamda yetişen çocuğun toplumsal cinsiyet algısının yüksek olması beklenebilir. Bu doğrultuda yapılan bu araştırmada baba eğitim düzeyi toplumsal cinsiyet algısı puanlarını anlamlı olarak farklılaştırmasa da babası ortaöğretim ve üstü eğitim düzeyine sahip genç yetişkinlerin diğerine oranla toplumsal cinsiyet algıları yüksek bulunmuştur. Genç yetişkinlerin toplumsal cinsiyet algılarının yükselmesinde baba eğitim düzeyinin, anne eğitim düzeyi kadar etkili olmadığı görülmektedir. Bu durumun sebebi olarak çocukların babalarına oranla bakımlarını daha çok üstlenen annelerini rol model olarak toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları benimsediği söylenebilir.

Araştırmada genç yetişkinlerin toplumsal cinsiyet algılarının eğitim düzeyine göre anlamlı farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Üniversite mezunu genç yetişkinlerin toplumsal cinsiyet algıları lise mezunu yetişkinlerin toplumsal cinsiyet algılarına göre daha yüksektir. Araştırmada eğitim düzeyi yükseldikçe toplumsal cinsiyet algısının daha olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Literatür incelendiğinde bu araştırma sonucunun alan yazındaki çoğu araştırma sonucuyla tutarlı olduğu gözlenmiştir (Savaş, 2018; Tekin, 2017; Altuntaş & Altınova, 2015). Bu sonuç Kodan (2013)'ın belirttiği gibi bireylerin eğitim düzeyi yükseldikçe toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin sonuçlarını fark etmeleri ve bu konuda toplum baskısına daha fazla direnç göstererek toplumsal cinsiyet kalıp yargıların etkisinden çıkmaları ile açıklanabilir.

Yapılan araştırmada genç yetişkinlerin çocukluk çağı örselenme yaşantılarının cinsiyetlerine göre farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Erkeklerin çocukluk çağı örselenme yaşantıları puan ortalamaları kadınlara oranla daha yüksektir. Literatür incelendiğinde bu araştırma bulgusu ile paralel çalışmalara rastlanmaktadır. Kaya (2010) tarafından yapılan çalışmada erkeklerin kadınlara göre daha fazla çocukluk dönemi istismar yaşantılarına sahip olduğu tespit edilmiştir. Karayigit (2018), çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ve erken dönem uyumsuz şemalar arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yaptığı çalışmada erkek katılımcıların çocukluk dönemi örselenme yaşantıları puan ortalamasının kadınlara oranla yüksek olduğu tespit etmiştir. Erkeklerin kadınlara oranla daha fazla örselenme yaşantılarına sahip olması toplumsal cinsiyet rolleri ile açıklanabilir. Ataerkil düzenin hâkim olduğu Türkiye toplumunda erkeğin her

daim güçlü olması, evin tüm sorumluluklarını üstlenmesi, duygularını saklayabilmesi ve her konuda kadından daha üstün olması gerektiği şeklinde geleneksel bir erkeklik anlayışı mevcuttur (Zeybekoğlu, 2010). Erkekler üzerinde olan bu baskı çocukluktan itibaren fiziksel ve duygusal yönden örselenmelere zemin hazırlayabilir.

Araştırmada genç yetişkinlerin çocukluk çağı örselenme yaşantıları anne eğitim düzeyine göre anlamlı farklılaşmadığı, baba eğitim düzeyine göre ise anlamlı farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Genç yetişkinlerin çocukluk dönemi örselenme yaşantıları baba eğitim düzeyine göre farklılaşmaktadır. Bu farklılık baba eğitimi ilköğretim düzeyinde olan yetişkinlerin lehinedir. Karayığit (2018) tarafından yapılan çalışma bireylerin anne eğitim düzeylerinin çocukluk dönemi ihmal ve istismar yaşantılarında bir farklılaşmaya yol açmadığı tespit edilmiştir. Aynı araştırmada baba eğitim düzeyi düşük olan bireylerin çocukluk çağı örselenme yaşantısı puan ortalamasının diğerlerine oranla yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu durum erkeklerin toplumsal cinsiyet algılarının kadınlara oranla daha geleneksel olmasından dolayı ataerkil davranışlarda bulunulması şeklinde açıklanabilir.

Araştırma sonuçlarına göre genç yetişkinlerin çocukluk çağı örselenme yaşantıları toplumsal cinsiyet algılarını negatif yönde yordamaktadır. Başka bir ifade ile genç yetişkinlerin çocukluk çağı örselenme yaşantıları puanları arttıkça, toplumsal cinsiyet algıları puanları düşmektedir. Çocukluk döneminde istismar veya ihmal yaşantılarına maruz kalmış çocukların yetişkinlik dönemlerinde toplumsal cinsiyet algıları daha geleneksel olmaktadır. Literatür incelendiğinde benzer sonuçlara sahip araştırmalara rastlanmıştır (Kul-uçtu ve Karahan, 2016; Öyekçin Güleç vd., 2012). Karayığit (2018) çalışmasında çocukluk çağı travmaları ile eşitlikçi cinsiyet rolleri arasında negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Diğer bir ifade ile çocukluk çağı travmaları arttıkça eşitlikçi cinsiyet rollerinin azaldığı sonucuna ulaşılmıştır (Altun, 2019). Bu araştırmadan elde edilen bulgular ile alan yazın birlikte değerlendirildiğinde, sonuçlarda tutarlılık gözlemlenmiştir.

Konu ile ilgili yurt dışındaki çalışmalar incelendiğinde bu çalışma paralelinde sonuçlara ulaşılmıştır. Çocukluk yıllarında örseleyici yaşantılara maruz kalan veya şahit olan bireyler, yetişkinlikte bu tür yaşantıları normalleştiren tutumlara sahip olabilmektedir (Foo & Margolin, 1995; Lichter & McCloskey, 2004; Foshee, 1996). Benzer şekilde Smith ve diğerlerinin (2003) yaptıkları bir araştırmaya göre çocukluk çağına yaşanan örseleyici yaşantıların yetişkinlikte şiddet uygulama olasılığını artırdığı görülmüştür. Buradan hareketle çocuklukta yaşanan istismar ve ihmal durumları kişiyi bu yaşantıları normalleştirmeye ve bir süre sonra uygulayıcısı olmaya yönlendirebilmektedir. Bu normalleştirme toplum tarafından öğretilen toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar ile ilişkili olabilmektedir (Balcı-Akpinar vd, 2019). Dolayısıyla çocuklukta yaşanan örseleyici yaşantılar bireylerin cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını şekillendiren etmenlerden biri olabilmektedir.

Çocukluk döneminde örseleyici yaşantılar yaşayan çocuklarda, kısa süreli olmayan psikolojik ve gelişimsel sorunlar meydana gelmektedir (Bilgiç, 2015). Bireyler çocukluk çağına yaşamış olduğu bu örseleyici yaşantıları yetişkinlikte kendi yaşantılarından yola çıkarak normalleştirebilir. Bu normalleştirme sonucunda ilerleyen yaşlarda istismar ve ihmal gibi örseleyici yaşantıları uygulayıcı role dönüşebilir. Suç işleme oranlarında artış, aile içi şiddet, hastalık ve ölüm, demokratik olmayan aile yapısı ve kadının toplumdaki yeri gibi sorunlar çocukluk dönemi örseleyici yaşantılarının sonuçları olmakla birlikte toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin de sonuçlarıdır (Keser-Koçtürk, 2020). Çocukluk döneminde yaşanan istismar ve ihmal gibi örseleyici yaşantılar bireyin toplumsal cinsiyet algısını düşürebilir.

İhmal ve istismar gibi örseleyici yaşantılara maruz kalan çocukların yetişkinlik döneminde diğerlerine göre daha cinsiyetçi tutumlar sergileyebilirler. Geleneksel cinsiyet rolleri algısı kadın erkek eşitsizliğine, kadının pasif rolde kalmasına, güç kavramının sadece erkeğe atfedilmesine sebep olduğundan istenmeyen ve önüne geçilmesi gereken bir durumdur. Literatüre bakıldığında çocukluk çağına örseleyici yaşantılara sahip bireylerin yetişkinlik dönemlerinde depresyon, saldırganlık gibi çeşitli sorunlar yaşayabileceği bilinmektedir (Margolin vd., 2009). Benzer şekilde yurt dışında yapılan bir çalışmada çocukluk çağı örselenme yaşantısı olan bireylerin diğerlerine göre evliliklerinde zorlandıkları ve başarısız oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bu bireylerin evliliklerinde beklenen uyumu yakalayamaması çocukluk dönemlerinde şahit oldukları aile içi rollerden kaynaklı olabilir (Whisman, 2006).

Yapılan araştırmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Bunlardan bir tanesini örneklem grubu oluşturmaktadır. Araştırmacının ulaşabildiği örneklem grubunun eğitim seviyesi benzerlik göstermektedir.

Ayrıca araştırmada verileri toplama aracı olarak sadece nicel ölçme araçlarının kullanılması araştırmanın bir diğer sınırlılığıdır.

Erkeklerin toplumsal cinsiyet algılarının düşük, çocukluk dönemi örselenme yaşantılarının fazla olması toplumsal cinsiyetle ilgili çalışmalara erkeklerin katılımını artırıcı programlar düzenlenmesini gerekli kılmaktadır. Çocukluk yıllarında birçok sebepten ötürü eğitim öğretimden mahrum kalmış veya dışında bırakılmış anne ve anne adaylarının, çocuklarını sevgi ve güven ortamında yetiştirmesini sağlayacak uygun kurslara ve projelere yönlendirilmesi önerilmektedir.

Çocukluk çağı örselenmesi bireylerin hayatını doğrudan etkileyen, hassasiyetle üzerinde durulması gereken evrensel nitelikte bir konudur. Araştırmada bireylerin çocukluk çağı örselenme yaşantılarının baba eğitim düzeyine göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Bu tarz örselleyici yaşantıların önüne geçmek amacıyla öncelikle ebeveynlere ve anne baba adaylarına çocuk gelişimi ve bakımı konularında eğitim zorunluluğu getirilmelidir. Çocuklarda çocukluk çağı travması, çocuk istismarı ve ihmali durumlarında sadece aile üyeleri değil okul ortamlarında da konu ile ilgili uzmanlar tarafından gerekli bilinçlendirmeler yapılmalıdır. Ayrıca çocukluk çağı örselleyici yaşantıların toplumsal cinsiyet algıları üzerindeki etkisini incelemek amacıyla yapılan çalışmada yordayıcı değişkenin rolünün derinlemesine anlaşılabilmesi için ileride yapılacak araştırmalarda nitel araştırma desenlerinin kullanılması önerilmektedir.

Referanslar

- Akkoç, E. (2018). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algısı ve etkileyen faktörlerin incelenmesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sanko Üniversitesi, Gaziantep.
- Akpınar, R. B., Küçüköğlü, S., Apay, S. E., Karaca, N., & Balcı, A. (2019). Üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı örselenme yaşantıları, toplumsal cinsiyet algıları, şiddet eğilimleri ve şiddetle karşılaşma durumları. *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, (62), 409-430.
- Altınova, H.H. ve Duyan, V. (2013). Toplumsal cinsiyet algısı ölçeğinin geçerlik güvenirlik çalışması. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 24(2): 9-22.
- Altuntaş, O., & Altınova, H. H. (2015). Toplumsal cinsiyet algısı ile sosyo ekonomik değişkenler arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *Turkish Studies*, 10 (6), 83- 100.
- Arıcı, F. (2011). *Üniversite öğrencilerinde toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin algılar ve psikolojik iyi oluş*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Atış, F. (2010). *Ebelik/hemşirelik 1. ve 4. Sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana
- Ayan, S. (2007). Aile içinde şiddete uğrayan çocukların saldırganlık eğilimleri. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 8(3), 206-214.
- Bilgiç, H. (2015). *Denizli il merkezindeki aile sağlığı merkezlerinde görev yapan ebe ve hemşirelerin çocuk istismarı ve ihmali konusundaki deneyimleri, bilgi ve farkındalık düzeyleri* (Uzmanlık Tezi). Pamukkale Üniversitesi, Denizli
- Bilir, S., Ari, M., Dönmez, N. B., Atik, B., & San, P. (1991). Türkiye'nin 16 ilinde 4-12 yaşları arasındaki 50.473 çocuğa fiziksel ceza verme sıklığı ve buna ilişkin problem durumlarının incelenmesi. *Başbakanlık Aile ve Toplum Dergisi*, 1(1), 57-70.
- Bostancı, N., Albayrak, B., Bakoğlu, İ., & Çoban, Ş. (2006). Üniversite öğrencilerinde çocukluk çağı travmalarının depresif belirtileri üzerine etkisi. *Yeni Sempozyum Dergisi*, 44(2), 100-106.
- Burt, K. ve Scott, J. (2002). Parent and adolescent gender role attitudes in 1990's Great Britain. *Sex Roles*, 46(7/8), 239-245.
- Can, A. (2019). *Spss ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi*, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Cohn, A. (1983). The prevention of child abuse: What do we know about what works.

- In J. Leavitt (Ed.), *Child abuse and neglect research and innovation* (pp. 167–194). California: Martinus Nijhoff Publishers.
- Cunningham, M. (2001). The influence of parental attitudes and behaviors on children's attitudes towards gender and household labor in early adulthood. *Journal of Marriage and Family*, 63, 111-122
- Deniz, E. (2006). Ergenlerde bağlanma stilleri ile çocukluk istismarları ve suçluluk utanç arasındaki ilişki. *Eurasian Journal of Educational Research*, 22, 89-99.
- Dilek, Y. (1997). *Parents role in preschool childrens gender role socialization*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ortadoğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Dökmen, Z. Y. (2004). *Toplumsal Cinsiyet, Sosyal Psikolojik Açıklamalar*. Sistem Yayıncılık.
- Elgün, A, Yeniçeri Alemdar, M. (2017). A study oriented on the communication faculty students' attitudes towards gender roles: Ege University sample . *International Journal of Social Sciences and Education Research* , 3 (3) , 1054-1067.
- Field, A. (2000). *Discovering statistics using spss for windows*. London-Thousand Oaks- New Delhi: Sage publications.
- Foo, L., & Margolin, G. (1995). A multivariate investigation of dating aggression. *Journal of Family Violence*, 10(4), 351-377.
- Foshee, V. A. (1996). Gender differences in adolescent dating abuse prevalence, types and injuries. *Health education research*, 11(3), 275-286.
- Gönenç, İ. M., Topuz, Ş., Sezer, N. Y., Yılmaz, S., & Duman, N. B. (2018). Toplumsal cinsiyet dersinin toplumsal cinsiyet algısına etkisi. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 7(1), 22-29.
- Glaser J. P., Van Os J, Portegijs P. J. ve Myin-Germeys, I. (2006). Childhood Trauma and Emotional Reactivity to Daily Life Stress in Adult Frequent Attenders of General Practitioners. *Journal of Psychosom Res*, 61, 229–236.
- Güleç, H., Topaloğlu, M., Ünsal, D., & Altıntaş, M. (2012). Bir kısır döngü olarak şiddet. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(1), 112-137.
- Haskan-Avcı, Ö. (2020) Toplumsal Cinsiyet, Tanım ve Temel Kavramlar. Haskan-Avcı, Ö. (Ed.), *Toplumsal Cinsiyet*, içinde (s. 2-73). Ankara: Nobel.
- Karasar, N. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*, Nobel Yayın Dağıtım.
- Kahraman Yüce, L. Kahraman, A. B., Ozansoy, N., Akıllı, H., Kekillioğlu, A., & Özcan, A. (2014). Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi toplumsal cinsiyet algısı araştırması. *Turkish Studies (Elektronik)*, 9(2), 811-831.
- Kaya, S. (2014). *Çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ölçeği kısa formu'nun Türkçe'ye uyarlanması* (Yüksek Lisans Tezi). Sıtkı Koçman üniversitesi, Muğla.
- Keser N., Odabaş E. ve Elibüyük S. (2010). Ana-babaların çocuk istismarı ve ihmali konusundaki bilgi düzeylerinin incelenmesi. *Türkiye Çocuk Hastalıkları Dergisi*, 4(3), 150–157. erişim adresi: <https://dergipark.org.tr>
- Keser- Koçtürk N. (2020) Toplumsal Cinsiyet ve Çocuk İstismarı ve İhmali. Haskan- Avcı Ö. (Ed.), *Toplumsal Cinsiyet*, içinde (s.358-391). Ankara: Nobel.
- Kodan Çetinkaya, S. (2013). Üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlerinin ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Nesne Dergisi*, 1 (2), s.21-43.
- Korkmaz, K., & Özbesler, C. (2022). Sosyal hizmet öğrencilerinin farklılıklara saygı düzeyleri ile toplumsal cinsiyet algıları arasındaki ilişki. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 33(3), 867-887.
- Kozcu. Ş. (1988). Çocuk İstismarı ve İhmali. B. Dikeçligil ve A. Çiğdem (Editörler), *Aile Yazıları 3* (ss. 380–391). Ankara: Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları.

- Kul Uçtu, A., & Karahan, N. (2016). Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin cinsiyet rolleri, toplumsal cinsiyet algısı ve şiddet eğilimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Itobiad: Journal Of The Human & Social Science Researches*, 5(8).
- Kulik, L. (1999). Gendered personality disposition and gender role attitudes among Israeli students. *The Journal of Social Psychology*, 139(6), 736-747.
- Kurt, E., Yonguner Küpeli, N., Sönmez, E., Bulut, N. S., & Akvardar, Y. (2018). Psikiyatri polikliniğine başvuran kadınlarda aile içi şiddet yaşantısı. *Noro Psikiyatr Ars*, 55, 22-28.
- Kılıç, A. (2019). *Hemşirelerde toplumsal cinsiyet algısı ve etkileyen faktörlerin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sanko Üniversitesi, Gaziantep.
- Lichter, E. L., & McCloskey, L. A. (2004). The effects of childhood exposure to marital violence on adolescent gender-role beliefs and dating violence. *Psychology of Women Quarterly*, 28(4), 344-357.
- Lök, N., Başoğlu, C., & Öncel, S. (2016). Aile içi şiddetin çocuk üzerindeki etkileri ve psikososyal desteğin önemi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 8(2), 155-161.
- Mackie, D. M., Hamilton, D. L., Susskind, J. ve Rosselli, F. (1996). Social psychological foundations of stereotype Formation. (Derleyenler: C. N. Macrae, C. Stangor ve M. Hewstone), *Stereotype And Stereotyping* Ny: Guilford, 41-47
- Margolin G, Vickerman KA, Ramos MC ve ark. (2009) Youth exposed to violence: Stability, co-occurrence, and context. *Clin Child Fam Psychol Rev*, 12:39-54.
- Öcal Yüceol, S.E. (2016). *Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar ile ilişki doyumu ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar arasındaki ilişkiler*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Bilim Üniversitesi, İstanbul.
- Öngen, B., & Aytaç, S. (2003). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve yaşam değerleri ilişkisi. *Sosyoloji Konferansları*, 48 (2), 1-18.
- Öyekçin Güleç, D., Yetim, D., & Şahin, E. M. (2012). Kadına yönelik farklı eş şiddeti tiplerini etkileyen psikososyal faktörler. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 23(2), 1-7.
- Özden, S , Gölbaşı, Z . (2018). Sağlık Çalışanlarının Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi . *Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi* , 4 (3) , 95-100
- Özmen, A. (2000) *Uygulamalı araştırmalarda örnekleme yöntemleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Fen Fakültesi Yayınları.
- Özputat, F. (2016). The relationship between self-efficacy level and gender perception of university students: Beyşehir Üniversitesi öğrencilerinin öz-yeterlilik düzeyi ile toplumsal cinsiyet algısı ilişkisi: Beyşehir örneği. *Journal of Human Sciences*, 13(1), 1222-1232.
- Pekdoğan, S., & Kanak, M. (2017). 4-6 yaş çocuğa sahip annelerin istismar düzeylerinin kadının çalışması ve algılanan cinsiyet rolleri ile olan ilişkisinin incelenmesi. *Journal Of International Social Research*, 10(48).
- Pınar, D, Taşkın, P, Eroğlu, P. (2008). Başkent Üniversitesi Öğrenci Yurdunda Kalan Gençlerin Toplumsal Cinsiyet Rol Kalıplarına İlişkin Tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 15 (1) , 47-57 .
- Polat, O. (2008). Türkiye’de çocuk haklarının durumu. *Toplum ve Demokrasi*, 2(2), 149-157. erişim adresi: <https://dergipark.org.tr>
- Sakallı-Uğurlu, N. (2003). Cinsiyetçilik: kadınlara ve erkeklere ilişkin tutumlar ve çelişik duygulu cinsiyetçilik kuramı. *Türk psikoloji yazıları*, 6 (11-12), 1-20
- Savaş, G. (2018). Türkiye’de yaşayan bireylerin toplumsal cinsiyet eşit (siz) liği algısı, *Akdeniz Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet Dergisi*, 1(2), 101-121.

- Seçgin, F., ve Tural, A. (2011). Sınıf öğretmenliği bölümü öğretmen adaylarının toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları, *e-Journal of New World Sciences Academy Education Sciences*, 1C0452, 6, (4), 2446-2458.
- Senemoğlu, N.(2002). *Gelişim, öğrenme ve öğretim*. Anı yayıncılık.
- Smith, P. H., White, J. W. & Holland, L. J. (2003). A longitudinal perspective on dating violence among adolescent and college-age women. *American Journal of public health*, 93(7), 1104-1109.
- Springer, K. W., Sheridan, J., Kuo, D., ve Carnes, M. (2007). Long-Term Physical and Mental Health Consequences of Childhood Physical Abuse: Results from a Large Population-Based Sample of Men and Women. *Child Abuse & Neglect*, 31, 517-530.
- Tekin, Ö. (2017). Turizm sektöründe toplumsal cinsiyet algısı: beş yıldızlı otel çalışanları üzerine bir araştırma. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 4 (12) , 669-684 .
- Twenge, J. M. (1997). Attitudes toward women, 1970-1995: A meta-analysis. *Psychology of Women Quarterly*, 21, 35- 51.
- Uçar, T., Derya, Y. A., Karaaslan, T., & Tunç, Ö. A. (2017). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve şiddet davranışları. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 26(3), 96-103.
- Ünal, F., Tarhan, S., & Köksal, E. D. (2017). Toplumsal cinsiyet algısını yordamada cinsiyet, sınıf, bölüm ve toplumsal cinsiyet oluşumunun rolü. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 227-236.
- Vatandaş, C. (2007). Toplumsal cinsiyet ve cinsiyet rollerinin algılanışı. *Sosyoloji Konferansları*, (35), 29-56.
- Vefikuluçay Yılmaz, D., Zeyneloğlu, S., Kocaöz, S., Kısa, S. Taşkın, L ve Eroğlu, K. (2009). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*. 6(1), 775-792
- Whisman, M. A. (2006). Childhood trauma and marital outcomes in adulthood. *Personal Relationships*, 13(4), 375-386.
- World Health Organization (2002) World Report On Violence And Health. Geneva: WHO. [Http://Www5.Who.Int/Violence_Injury_Prevention/Download.Cfm?Id=0000000582](http://www5.who.int/Violence_Injury_Prevention/Download.Cfm?Id=0000000582)
- Wilde, A. ve Diekmann, A. B. (2005). Cross-cultural similarities and differences in dynamic stereotypes: a comparison between Germany and the United States. *Psychology of Women Quarterly*, 29, 188-196.
- Yağan Güder, S., & Güler Yıldız, T. (2016). Okul öncesi dönemdeki çocukların toplumsal cinsiyet algılarında ailenin rolü. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.
- Yavuzer, H.(2003). *Çocuk psikolojisi*. Altın Kitaplar Yayınevi.
- Yeşilyaprak, B.(1993). Kişilik Gelişiminde Ailesel Faktörlerin Etkisine İlişkin Bir Araştırma. *Aile Ve Toplum Bilim Kültür Ve Araştırma Dergisi*,3; 3(1): 1-16
- Yogev, S.P. (2006). *Ergenlerde toplumsal cinsiyetin kazanılması aile, okul ve arkadaş etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Zeybekoğlu, Ö. (2010). Toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında Türk toplumunun erkeklik algısı. *ETHOS: Felsefe ve Toplumsal Bilimlerde Diyaloglar*, 3, 1-14.